Utrecht op weg naar dé fietsregio van Europa

Resultaten 2021 uitvoeringsprogramma Fiets 2019-2023

Het aantal inwoners en bezoekers van onze regio groeit de komende decennia sterk. Om onze provincie bereikbaar, groen en gezond te houden stimuleren we daarom het gebruik van de fiets. Fietsen is gezond, goed voor het milieu en neemt in onze drukke provincie minder ruimte in dan de auto. Fietsen hoort bij Utrecht. We maken fietsen daarom aantrekkelijk en veilig, samen met gemeenten, bedrijven, inwoners en belangengroepen. En gemakkelijk! We zorgen voor soepele overstapmogelijkheden naar het openbaar vervoer bij de belangrijke knooppunten. We verbeteren het regionaal fietsnetwerk, realiseren doorfietsroutes en kiezen voor innovaties, die bijdragen aan gezond leven in onze regio en ver daarbuiten. Met fietscampagnes en in samenwerking met werkgevers stimuleren we iedereen om vaker de fiets te pakken. Ook om van ons prachtige, diverse landschap te genieten, via recreatieve fietsroutes naar de mooiste plekken in de regio.

De ambitie en doelstellingen voor de fiets zijn in het uitvoeringsprogramma Fiets uitgewerkt in vier actielijnen:

- **Regionaal fietsnetwerk**
- **Sterke keten**
- **Slim fietsen**
- **Gezond en veilig fietsgedrag**

Klik hier voor het uitvoeringsprogramma Fiets

PROVINCIE UTRECHT

Toekomstbeeld Fiets
Het Rijk en de regio's hebben eind 2020 in MIRT-verband besloten om samen een Nationaal Toekomstbeeld Fiets 2040 op te stellen. In 2021 is daarvoor het Regionaal Toekomstbeeld Fiets 2040 voor de provincie Utrecht opgesteld. Daarnaast is het onze inbreng voor het te vormen Nationaal Toekomstbeeld Fiets in 2022. De ambitie is om de fiets te gebruiken als volwaardig vervoersmiddel in de bereikbaarheidsopgave en als een belangrijke oplossing voor maatschappelijke vraagstukken. Fietsen is namelijk gezond, goed voor het klimaat en ideaal in onze steeds drukker wordende leefomgeving. De plannen voor de schaalsprong Fiets kosten 363 miljoen euro tot 2027 en ruim 1,5 miljard euro tot 2040. Hiervoor is een gezamenlijke uitvoeringsagenda en programmering met het Rijk nodig. De eerste stap is nu met het Regionaal Toekomstbeeld Fiets gezet.

- **Regionaal fietsnetwerk**

Ons doel: In 2028 zijn alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets.

Regionaal fietsnetwerk
Sinds 2019 zijn (exclusief doorfietsroutes) 44 projecten gesubsidieerd met een bedrag van 11 miljoen ter verbetering van een vlot, veilig en comfortabel Regionaal fietsnetwerk.

De resultaten in 2021:
In 2021 zijn circa 16 projecten gefinancierd ter waarde van +/- 4,8 miljoen euro. Hier lagen de prioriteiten:

- Verkenningen gestart: fietsbrug over de A12 bij Bunnik op de doorfietsroute Houten-USP en over de Hollandse IJssel op de doorfietsroute IJsselstein-Utrecht, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het opheffen van barrières.
- De provincie heeft een intentieovereenkomst getekend samen met zeven gemeenten in de regio Amersfoort voor de uitvoering van 60 nieuwe regionale fietsprojecten de komende 10 jaar.
- De intentieovereenkomst met regio Foodvalley staat gepland in maart 2022.
- 13 projecten uit de intentieovereenkomst met de U10 zijn gestart of reeds gerealiseerd. De overige negen projecten lopen vertraging op. De belangrijkste oorzaken zijn complexiteit en samenhang met andere projecten. Monitoring blijft plaatsvinden en jaarlijks staat het onderwerp op de agenda tijdens de Bestuurstafel Duurzame Mobiliteit.

Doorfietsroutes
De regierol die de provincie neemt in de realisatie van doorfietsroutes (voorheen onder de naam: 'snelfietsroutes') is in 2021 van zeven naar negen routes uitgebreid. Nauwe samenwerking met de andere wegbeheerders is nodig om deze regionale doorfietsroutes aan te kunnen leggen. Sinds 2019 zijn daarom per route intentieovereenkomsten getekend om de samenwerking vast te leggen. Na een fase van gezamenlijk onderzoek, ontwerp en een eerste ronde participatie, volgt bij overeenstemming over de uitvoeringsafspraken (over tracé, ontwerp, kosten) de ondertekening van een samenwerkings- en realisatieovereenkomst. Voor vijf van de routes zijn deze uitvoeringsovereenkomsten inmiddels getekend. In totaal is daarmee 40 miljoen euro aan investeringen in doorfietsroutes vastgelegd. De bijdrage van de provincie daarin is 28 miljoen euro. Daarna volgt de voorbereiding van de uitvoering (verder ontwerp en participatie, vergunningprocedures, opstellen contract en aanbesteding) en de uitvoering zelf.

In een oogopslag:

		Planstudie-fase	Voorbereiding uitvoering (vergunningen /aanbesteding)	Uitvoering	Klaar
1	USP – Houten	X			n.t.b.
2	Houten – Lage Weide	X			n.t.b.
3	Utrecht – Hilversum	X			n.t.b.
4	Amersfoort – Hilversum	X			n.t.b.
5	USP – Veenendaal		X		2024
6	Woerden – Utrecht		X		2023
7	Utrecht – IJsselstein		X		2024
8	Amersfoort – Bunschoten		X		2023
9	Utrecht – Amersfoort			X	2022

De resultaten in 2021:
In de uitvoeringsfase zijn: Amersfoort – Bunschoten, Utrecht - Amersfoort (de Stijl route), Utrecht - IJsselstein (de "Vier Kanalenroute") en Woerden – Utrecht. Voor de route Utrecht Amersfoort loopt de aanbesteding nu.

- Uitvoeringsovereenkomsten: in 2021 zijn twee uitvoeringsovereenkomsten ondertekend, namelijk: doorfietsroutes IJsselstein-Utrecht en Bunschoten-Amersfoort. De Uitvoeringsovereenkomst USP – Veenendaal wordt 23 februari 2022 getekend.
- Voor de laatste vier doorfietsroutes loopt de planstudie: Amersfoort – Hilversum, Utrecht – Hilversum, Houten – Lage Weide en Houten – USP. Het streven is voor deze vier routes de realisatieovereenkomsten nog in 2022 tekenen.
- De verkenning naar de doorfietsroute Dom-Dam, door Rijkswaterstaat, heeft plaatsgevonden maar heeft nog geen vervolg vanwege het ontbreken van een opdracht en financieringsruimte van het Rijk.
- De adviesraad Fietsroutes heeft twee adviezen opgeleverd in 2021 over de realisatie van fietspaden in natuurgebieden (Natuurladder opgesteld en wordt intern gehanteerd en gedeeld met gemeenten) en de Naamgeving van snelfietsroutes (advies: hanteer naam Doorfietsroutes, is doorgevoerd).

Revisie fietsknooppuntensysteem
Het fietsknooppuntensysteem zorgt ervoor dat fietsers makkelijk hun weg vinden in onze aantrekkelijke provincie. Dit systeem is binnenkort toe aan een update. In 2021 zijn we daarom, samen met het Routebureau Utrecht en programma Recreatie & Toerisme, aan de slag gegaan met de verkenning van de revisie van het recreatief fietsknooppuntensysteem. Hiermee slaat het uitvoeringsprogramma Fiets een brug met het thema Recreatie.

- **Sterke keten**

De beschikbaarheid van kwalitatief goede voorzieningen bij (OV)-knooppunten en in de first en *last mile* zijn belangrijk om aan een vlot, veilig en comfortabel Regionaal fietsnetwerk te kunnen voldoen. Dit stimuleert namelijk het gebruik van het OV en maakt de noodzakelijke strekking van regionale buslijnen mogelijk. We investeren daarom in voldoende stallingsplekken op stations en bij regionale bushaltes. Ook zien wij een rol voor onszelf in het verbeteren van fietsvoorzieningen op bedrijventerreinen en het vergroten van verantwoordelijkheidsgevoel van werkgevers voor het bieden van duurzame mobiliteitsoplossingen aan werknemers.

Sinds de start van het Uitvoeringsprogramma Fiets heeft de provincie via subsidies bijgedragen aan de realisatie van plusminus 620 fietsparkeerplekken op stations, planstudie voor 550 fietsparkeerplekken op stations, een zelfservice fietsenstalling, ruim 2.300 fietsparkeerplekken bij gemeentelijke bushaltes en 344 fietsparkeerplekken bij provinciale bushaltes. Daarnaast is er Rijksgeld aangevraagd en beschikbaar gekomen voor de realisatie van fietsparkeerplekken op negen stations en een planstudie voor drie stations. Er is een Brede Variantenstudie uitgevoerd samen met ProRail/NS/Gemeente Utrecht, met als doel om te onderzoeken hoe de fietsparkeerdruk rond Utrecht CS verminderd kan worden. Aan de maatregelen die hieruit zijn gekomen, wordt gewerkt. Ten slotte is een bijdrage geleverd aan de start van enkele deelfietsprojecten op bedrijventerreinen.

De resultaten in 2021:

- Gemeenten zijn financieel ondersteund bij het realiseren van 758 fietsparkeerplekken bij bushaltes.
- De provincie heeft 344 fietsenrekken bij eigen bushaltes gerealiseerd.
- Concrete afspraken zijn gemaakt met ProRail over de realisatie van de fietsparkeerplekken bij de stations waarvoor Rijksgeld vanuit het Klimaatakkoord vrij is gemaakt.
- Er is bijgedragen aan de realisatie van extra stallingsplekken op het station Veenendaal West en een financiële bijdrage geleverd aan de planvorming van stallingsplekken bij station Maarn.
- Het vervolgonderzoek naar de kwaliteitsverbetering van busstation Lekbrug Vianan is uitgevoerd en afgerond. Dit heeft geresulteerd in door gemeente en provincie gedragen maatregelenpakketten (één pakket met quick wins en één pakket voor de kortere termijn). De subsidieaanvraag voor het pakket Quick wins inclusief uitbreiding van 50 fietsparkeerplekken en een kwalitatieve verbetering van zowel de fietsenstalling als andere onderdelen van het busstation is ingediend en wordt naar verwachting begin 2022 beschikt.

- **Slim fietsen**

Gegevens en feiten te verzamelen. Daarmee willen we zicht krijgen op het effect van de fietsmaatregelen op de veiligheid, doorstroming en bereikbaarheid van de regio. Naast het inwinnen van meer en betere fietsdata, is het overzichtelijk presenteren van informatie belangrijk. Om op een gebruiksvriendelijke manier inzicht te krijgen in de voortgang van het programma Fiets. Om kennis actief te delen. En om daarmee ook Utrecht te profileren als dé fietsregio van Europa.

Binnen actielijn 3 zijn de afgelopen jaren veel meters gemaakt op de onderdelen: ‘kennisontwikkeling en slimme toepassingen’ en ‘netwerken en profilering’. Hierin zijn innovatie en samenwerking belangrijke sleutelwoorden. Een sprekend voorbeeld is het project Snuffelfiets. Het verbindt de domeinen burgerparticipatie, milieu en mobiliteit, levert nuttige luchtkwaliteits- en fietsdata op, en inspireert andere provincies en landen. Verder werken we aan de doorontwikkeling van het fietsverkeersmodel BRUTUS. En hebben we samen met kennisinstelling Breda University of Applied Sciences het online dashboard Atlas Fietsbaar Utrecht gelanceerd, dat in 2022 ook voor het brede publiek toegankelijk zal worden.

De resultaten in 2021:

- De uitrol van het fietsmeetnet is gereed met de realisatie van 51 vaste telpunten en diverse periodieke telpunten voor inwinning fietsdata. Deze data worden direct gedeeld met de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW).
- Eerste provinciale campagne uitgevoerd, aangehaakt op de Europese Week van De Mobiliteit (16 t/m 22 sept). De Mobiliteitsweek – met de campagne *Let’s go, regio!* – was een groot succes met 27 activiteiten aangeboden door 21 verschillende partners.
- In 2021 zijn drie fysieke bijeenkomsten georganiseerd door de Utrecht Bike Community (UBC). Private partijen dragen 40% van de kosten van de UBC en dit percentage zal de komende jaren toenemen naar 50%.

Fietspad van de Toekomst
De eerste pilot – de Bliksemsnelle Baan – is in 2020 aangelegd. De resultaten zijn meegenomen als casus in een landelijk onderzoek ‘samen op het fietspad’ naar de verschillen in snelheden en gebruikerservaringen, waarover begin 2022 een publicatie verschijnt. De tweede pilot – de Boomveer – is in 2021 gerealiseerd. De monitoring loopt nog 1,5 jaar. De derde pilot – UpCycling – is uiteindelijk niet gerealiseerd, wel geëvalueerd. De geleerde lessen zijn gepubliceerd op Verkeerskunde.nl. Ook hebben we een evaluatiegesprek gevoerd met de juryleden (RIVM, ASR, Staatsbosbeheer, Universiteit van Amsterdam). Eind 2021 hebben we een begin gemaakt met de doorstart van Fietspad van de Toekomst in samenwerking met U Lab. Het 'hoe' geven we nu verder vorm en zal verder worden uitgerold in 2022.

Schwung
In 2021 zijn alle (intelligente) verkeersregelinstallaties – (i)VRI’s – in de hele provincie voorzien van de Schwung applicatie. Technisch is nagenoeg alles afgerond. Om te voldoen aan de privacywetgeving worden begin 2022 de laatste punten op de i gezet, onder meer met een akkoord vanuit het ministerie van IenW. In het voorjaar van 2022 gaan we naar buiten met een communicatietraject, gekoppeld aan de regionale campagne Ik Fiets.

Speedpedelec
De provincie was direct betrokken bij het landelijke onderzoek in opdracht van Tour de Force naar de plek op de weg van de speedpedelec. Het rapport van DTV Consultants is opgeleverd in april 2021. In samenwerking met een kopgroep van gemeenten verkent de provincie de invoering van een regionaal ontheffingssysteem voor speedpedelecs. Om de speedpedelec berijders, in lijn met het advies van het rapport, de keuze te bieden om of van de rijbaan of van het fietspad (met een lagere maximumsnelheid) gebruik te kunnen maken.

- **Gezond en veilig fietsgedrag**

Het doel: het stimuleren van (veilig) fietsgebruik door het inruilen van de auto of het OV door de fiets aantrekkelijker te maken. Hierbij dragen we bij aan de doelstelling: in 2030 vindt 50% van alle ritten onder de 15 kilometer op de fiets plaats.

De optelsom van meer mensen op de fiets is samenwerking tussen de verschillende actielijnen. Dan zorgt het voor een multiplier. Dus goede faciliteiten en stimulering. Binnen de actielijn waarin we focussen op fietsstimulering, veiligheid en gedragsverandering hebben we ondanks de twee jaar met Corona ook goede resultaten behaald. Naast de focus op de inwoner van de provincie Utrecht richten we ons ook op de doelgroepen die vanuit inclusie aansluiting moeten vinden voor meer fietsgebruik. Kunnen, gaan en blijven fietsen zijn bij ons de stappen die we doorlopen om meer mensen op de fiets te krijgen en te houden. Nieuwe Nederlanders die het soms nog niet *kunnen*, kinderen of mbo-leerlingen die (meer) moeten *gaan* fietsen en *blijven* fietsen voor de doorgewinterde fietser die soms toch te vaak de auto nog even pakt.

De resultaten in 2021:

- Aantal deelnemers ‘ik fiets’-campagne: 7.585, 6 gemeenten zijn actieve ‘ik fiets’ gemeenten geweest en 12 werkgevers nemen actief deel aan de ‘ik fiets’ gedragscampagne
- De campagne Fietsen is fun is in samenwerking met de ANWB uitgerold. Doel was 10 scholen en 400 leerlingen te bereiken. Resultaat is 12 scholen en 643 leerlingen. Afsluitend onderdeel van de campagne is in voorjaar 2022 waarbij we de 15% realiseren. Nu al op 7,75%.

Ik fiets
We zijn in 2020 de regionale gedragscampagne ‘ik fiets’ gestart, die bij aanvang flink veel deelnemers heeft geworven, maar toen sloeg Corona toe. De campagne is vooral gericht op de forens en na drie lockdowns en een stand still periode is het helder geworden dat het resultaat van 10.000 deelnemers niet zal worden gehaald binnen de looptijd van het project. Ook loopt het aantal deelnemende gemeenten hierdoor achter. Ook de doelgroepgerichte campagnes lopen achter vanwege de Coronacrises. De verwachting is dat tegen het einde van het project (maart 2022) 8.000 deelnemers worden aangetrokken (eind 2021 7.585 deelnemers). De campagne is inmiddels wel verbreed en door de crisis zijn creatieve invalshoeken bedacht en uitgewerkt. Deze *lessons learned* nemen we mee in het vervolg.

Bijlage: beoogd resultaat 2022 (zoals opgenomen in de provinciale begroting)

- **Regionaal fietsnetwerk**
  - De projecten die in de intentieovereenkomst met de U10/U16 en regio Amersfoort tot en met 2022 gepland staan, zijn beschikt, in uitvoering of gerealiseerd.
  - Met de gemeenten en provincie Gelderland uit de regio Foodvalley zijn afspraken gemaakt over de te realiseren projecten in de periode 2022-2023 e.v., waarbij we sturen op realisatie van projecten met prioriteit.
  - Vijf verkenningen naar verbetering van fietsinfrastructuur zijn afgerond (verkenning ongelijkvloerse kruisingen N237/N238 en N228, RWS-fietsbrug A12 Bunnik, fietspad N410 Bunnik en verbeteren verlichting op provinciale fietspaden)
  - Voor vier thema's zijn knelpunten in beeld en een aanpak vastgesteld voor oplossingen: veiligheidsknelpunten op parallelwegen langs provinciale wegen, doorstromingsknelpunten voor fietsers bij VRI's op provinciale wegen, knelpunten wat betreft de (beperkte) breedte van de provinciale fietspaden en bewegwijzering, markering en herkenbaarheid van (bestaande) doorfietsroutes.
  - Het fietspad langs de Mc Donalds (N238-zuid) wordt aangelegd. Verlichting op de N226 tussen Maarsbergen en Leersum, en het verbeteren van de verkeersveiligheid op de parallelweg N233. Diverse fietsmaatregelen worden vanuit de trajectaanpak gerealiseerd.
  - De aanbesteding en aanleg van de doorfietsroute Utrecht-Amersfoort is in volle gang. In de eerste helft van 2023 vindt de opening plaats.
  - De realisatie van de doorfietsroutes Woerden-Utrecht, IJsselstein-Nieuwegein-Utrecht, Bunschoten-Amersfoort en Veenendaal-Utrecht gaat van start en/of delen zijn gerealiseerd.
  - De uitvoeringsovereenkomsten voor de doorfietsroutes Hilversum-Amersfoort, Hilversum-Utrecht, Houten-Lage Weide en Houten-USP zijn getekend.
  - De verkenning van de doorfietsroute Dom-Dam is uitgevoerd en vervolgafspraken zijn gemaakt met RWS.
  - De 0-meeting voor de effecten van de doorfietsroutes is uitgevoerd.

- **Sterke keten**
  - We leveren een bijdrage aan de realisatie van circa 1.184 stallingsplekken bij stations (naar verwachting bij station Abcoude, Den Dolder, Maarn, Utrecht Lunetten).
  - We leveren een bijdrage aan de planvorming van circa 6.633 stallingsplekken bij stations (naar verwachting bij Amersfoort Centraal, Amersfoort Schothorst en Amersfoort Vathorst, Bilthoven, Breukelen, Zuilen, Veenendaal Centrum en Vleuten).
  - Quick wins ter verbetering van de verblijfs- en overstapkwaliteit en 50 extra stallingsplekken zijn op busstations Lekbrug Vianen gerealiseerd en een vervolg op de aanpak waarbij gebruikers bepalen, vindt op minimaal 2 andere multimodale knooppunten plaats.
  - Uitvoer projecten Brede Variantenstudie.

- **Slim Fietsen**
  - Een breed opgezet gebruikers/reizigerspanel is gelanceerd om meer inzicht te krijgen in gedrag, behoeften en (on)tevredenheid gebruikers/reizigers, evenals een interactieve storymap/dashboard voor alle onderdelen van het fietsprogramma.
  - Plan van aanpak (vervolg) innovatieplatform Fietspad van de Toekomst is vastgesteld en met een brede groep aan partijen zijn 2-5 labs georganiseerd en/of pilots (zoals Energieke fietspaden) gerealiseerd.
  - Pilotproject Minder hinder is uitgevoerd om meer (positieve) bewustwording over het gebruik van de fiets tijdens wegwerkzaamheden te genereren.

- De routeplanner voor de speedpedelec is gerealiseerd en in gebruik.
- De verkenning naar het regionaal ontheffingssysteem voor de speedpedelec is uitgevoerd en, bij positief besluit, ingevoerd.
- De verkenning naar de revisie van het fietsknooppuntensysteem is uitgevoerd en in samenwerking met het uitvoeringsprogramma Recreatie (PR&T) en het Routebureau Utrecht is de uitvoering van de revisie gestart.
- De ladder voor het verbreden/realiseren van fietspaden in de natuur is door de Adviesraad Fietsroutes gelanceerd en breed gedeeld.

- **Gezond en veilig fietsgedrag**
  - 10.575 unieke en actieve deelnemers nemen deel aan de regionale ‘ik fiets’ gedragscampagne en vijf gemeenten zijn actieve ‘ik fiets’ gemeente (geweest).
  - Een stijging van het aantal fietsbewegingen van en naar kantoor door de hybride woon-werkregelingen en faciliteiten van de eigen organisatie (provincie Utrecht).
  - Naar aanleiding van de verkenning uit 2021 zijn minimaal twee nieuwe fietsstimuleringsinitiatieven voor nieuwe Nederlanders opgestart.
  - 15% van de deelnemers aan de fietsstimuleringsacties voor basisschoolkinderen maakt aantoonbaar vaker gebruik van de fiets (0-meting vond in 2021 plaats).
  - Start stimulering fietsgebruik langere afstanden (tussen 7,5-15 km).
  - Aansluiten stimulering fiets bij Minder Hinder, infraprojecten, opening doorfietsroutes en aansluiten bij La Vuelta (activatieprogramma).